P9_TA(2021)0393

Stanje u Afganistanu

Rezolucija Europskog parlamenta od 16. rujna 2021. o stanju u Afganistanu (2021/2877(RSP))

(2022/C 117/14)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Afganistanu,

— uzimajući u obzir Povelju Ujedinjenih naroda,

— uzimajući u obzir rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a br. 1368 (2001), br. 1373 (2001), br. 2210 (2015), br. 2344 (2017), br. 2513 (2020) i br. 2593 (2021),

— uzimajući u obzir sporazum „Zajednički put naprijed u vezi s migracijama" između EU-a i Afganistana od 2. listopada 2016.,

— uzimajući u obzir Sporazum od 18. veljače 2017. o suradnji za partnerstvo i razvoj između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Islamske Republike Afganistana, s druge strane [1],

— uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 24. srpnja 2017. naslovljenu „Elementi strategije EU-a o Afganistanu" (JOIN(2017)0031),

— uzimajući u obzir izjavu o Afganistanu koju je visoki predstavnik dao 17. kolovoza 2021. u ime Europske unije,

— uzimajući u obzir govor visoke povjerenice UN-a za ljudska prava Michelle Bachelet na izvanrednoj sjednici Vijeća UN-a za ljudska prava održanoj 24. kolovoza 2021.,

— uzimajući u obzir izjavu čelnika skupine G7 o Afganistanu od 24. kolovoza 2021.,

— uzimajući u obzir izjavu Vijeća za pravosuđe i unutarnje poslove o stanju u Afganistanu od 31. kolovoza 2021.,

— uzimajući u obzir ishode zajedničkog sastanka EU-a, NATO-a i skupine G7 o Afganistanu,

— uzimajući u obzir najavu talibana o osnivanju privremene afganistanske vlade od 7. rujna 2021.,

— uzimajući u obzir međunarodnu donatorsku konferenciju UN-a za Afganistan održanu 13. i 14. rujna 2021. u Ženevi,

— uzimajući u obzir izjavu koju je 3. rujna 2021. dao potpredsjednik Komisije / visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku Josep Borrell na konferenciji za medije nakon neformalnog sastanka ministara vanjskih poslova (Gymnich),

— uzimajući u obzir završetak povlačenja oružanih snaga Sjedinjenih Država iz Afganistana 30. kolovoza 2021.,

— uzimajući u obzir smjernice EU-a za promicanje i zaštitu prava djeteta, smjernice o djeci u oružanim sukobima i smjernice o borcima za ljudska prava,

— uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima,

— uzimajući u obzir Konvenciju o statusu izbjeglica, potpisanu u Ženevi 28. srpnja 1951., i njezin Protokol iz 1967. godine,

---

[1] SL L 67, 14.3.2017., str. 3.

— uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o izbjeglicama iz 1951. godine,

— uzimajući u obzir Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966.,

— uzimajući u obzir Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije nad ženama iz 1979.,

— uzimajući u obzir Globalni sporazum UN-a za sigurne, propisne i zakonite migracije i Globalni sporazum UN-a o izbjeglicama koji je slijedio nakon Deklaracije iz New Yorka o izbjeglicama i migrantima koju je Opća skupština UN-a donijela jednoglasno 19. rujna 2016.,

— uzimajući u obzir članak 132. stavke 2. i 4. Poslovnika,

A. budući da je Afganistan pod talibanskom upravom 1990-ih godina bio glavno uporište međunarodnih terorističkih organizacija, posebno al-Kaide, koja je odgovorna za brojne barbarske terorističke napade na civile u Aziji, Africi, Australiji, Europi i Americi te za najsmrtonosniji teroristički napad u ljudskoj povijesti 11. rujna 2001. u Sjedinjenim Državama u kojem je ubijeno gotovo 3 000 osoba više od 90 različitih nacionalnosti;

B. budući da je barbarski napad na Sjedinjene Države prije 20 godina bio povod za Rezoluciju Vijeća sigurnosti UN-a br. 1368 nakon čega je 2001. uslijedila intervencija pod vodstvom Sjedinjenih Država u Afganistanu, što je dovelo do svrgavanja talibana te razbijanja i pada al-Kaide i drugih globalnih džihadističkih organizacija, čiji je napredak sada iznimno ugrožen;

C. budući da se NATO nakon napada 11. rujna 2001. pozvao na članak 5. svojeg osnivačkog ugovora, što je jedini put da se NATO pozvao na kolektivnu obranu, pri čemu je više od 40 zemalja dalo svoj doprinos sigurnosti zemlje, a deseci drugih država i organizacija, uključujući EU, sudjelovali su u stabilizaciji zemlje u skladu s naknadnim rezolucijama UN-a;

D. budući da su NATO i savezničke zemlje u Afganistanu bili prisutni od pada talibanske vladavine 2001.; budući da su Sjedinjene Države u travnju 2021., nakon tri godine pregovora s talibanima, najavile povlačenje postrojbi koje se trebalo dovršiti do 11. rujna 2021.; budući da je povlačenje NATO-a i savezničkih postrojbi zaključeno u kolovozu 2021.;

E. budući da su talibani nakon toga brzo napredovali na teritoriju koji je kontrolirala vlada; budući da afganistanska vojska i sigurnosne snage nisu uspjele uspostaviti uspješnu obranu i da je predsjednik Ashraf Ghani pobjegao iz zemlje; budući da su talibani preuzeli punu kontrolu nad zemljom i ponovno uspostavili Islamski Emirat Afganistan;

F. budući da se u kolovozu 2021. pod vodstvom SAD-a dogodila evakuacija 110 000 osoba iz Afganistana bez koordinacije međunarodne zajednice; budući da su Sjedinjene Države i međunarodna zajednica u kolovozu 2021. u razdoblju od dva tjedna uspjele zračnim putem prebaciti na sigurno više od 120 000 ugroženih Afganistanaca, lokalnih zaposlenika diplomatskih misija i vojnih kontingenata te stranih državljana; budući da se procjenjuje da je između 150 000 i 170 000 Afganistanaca koji su tijekom protekla dva desetljeća surađivali s međunarodnom zajednicom ostalo u zemlji i da su njihovi životi ugroženi;

G. budući da su talibani 7. rujna 2021. najavili formiranje privremene vlade pod vodstvom Muhameda Hasana Ahunda, čelnika talibanskog vijeća, u koju nisu uključene žene ni osobe koje nisu talibani; budući da talibanska privremena vlada uključuje osobe odgovorne za teroristička djela, uključujući bivše pritvorenike, pojedince pod sankcijama UN-a i jednu osobu koja je na FBI-jevoj listi najtraženijih osoba; budući da su mnogi članovi talibanske privremene vlade nositelji putovnica izdanih u Pakistanu; budući da ta vlada snažno diskriminira etničke i vjerske manjine u zemlji;

H. budući da pri formiranju talibanske privremene vlade talibani nisu poštovali obećanja o uključivoj vladi; budući da je raspušteno Ministarstvo za ženska pitanja; budući da talibani ne predviđaju kontinuirano sudjelovanje žena u vodećim ulogama u Afganistanu, da progone žene na vodećim položajima, dužnosnice i aktivistice te da primjenjuju smrtonosnu silu za rastjerivanje prosvjeda za prava žena; budući da postoji utemeljena bojazan da će Zakon o uklanjanju nasilja nad ženama, na temelju kojeg se izriču kaznene sankcije za sklapanje braka s djetetom i prisilno sklapanje braka, nasilje u obitelji i brojne druge oblike zlostavljanja žena, biti stavljen izvan snage;

I. budući da je talibanska privremena vlada izdala zabranu prosvjeda diljem zemlje i započela represiju nad slobodnim medijima, uključujući pritvaranje i napade na novinare te uvođenje novih ograničenja za rad medija; budući da talibani koriste propagandu za širenje mržnje prema zapadu i EU-u;

J. budući da se stanje ljudskih prava rapidno pogoršava; budući da popis ranjivih i ugroženih pojedinaca obuhvaća većinu stanovništva, uključujući žene, djevojčice, zajednicu LGBTI, etničke i vjerske manjine, osobito hazarsku šijitsku manjinu, članove civilnog društva, akademsku zajednicu, novinare, odvjetnike, suce, umjetnike te političare i javne službenike iz prethodne afganistanske vlade; budući da žene kroz povijest tijekom oružanih sukoba trpe rodno uvjetovano nasilje i seksualno nasilje koje se koristi kao ratno oružje;

K. budući da prema nekim navodima talibani uznemiravaju pojedince i provode nasilje i ubojstva iz odmazde nad pojedincima; budući da je većini žena zabranjen povratak na radno mjesto, na sveučilišta i u škole; budući da su u zemlji izbili osobito snažni prosvjedi protiv vlade sačinjene isključivo od muškaraca i njezinih planova za ograničavanje prava žena i isključivanje žena iz javnog života, uključujući sportske aktivnosti; budući da talibani nasilno guše prosvjede i lokalni otpor, posebno u dolini Panjšir;

L. budući da je zemlja suočena s nastankom humanitarne katastrofe; budući da postoje ozbiljne nestašice hrane, vode i lijekova; budući da 18,4 milijuna Afganistanaca treba humanitarnu pomoć, uključujući 14 milijuna osoba čija je opskrba hranom već bila nesigurna; budući da je Komisija najavila povećanje humanitarne pomoći na više od 200 milijuna EUR za ljude u zemlji i za one koji bježe;

M. budući da je kriza u Afganistanu prije svega tragedija za afganistanski narod, ali da ugrožava i sigurnost samog EU-a; budući da bi EU trebao izvesti potrebne zaključke iz tog kolektivnog neuspjeha i pripremiti se za njegove posljedice za našu sigurnost, uključujući moguću povećanu prijetnju terorizma; budući da se džihadisti diljem svijeta osjećaju ohrabreni nakon talibanskog preuzimanja vlasti;

N. budući da Afganistanci već godinama bježe iz zemlje i traže utočište prvenstveno u susjednim zemljama, ali i u Europi; budući da bi moglo doći do povećanja broja Afganistanaca koji migriraju u Europu;

O. budući da Komisija nije koordinirala napore za evakuaciju europskih državljana i afganistanskih građana koji rade za EU i njegove države članice niti je uspjela uspostaviti istinski europski zračni most; budući da evakuacija ugroženih državljana EU-a i Afganistana koji žele pobjeći nije završena i da je za nju potrebno jedinstvo između EU-a i njegovih država članica, uključujući komunikacijski kanal s talibanima;

P. budući da zbog komunikacije s talibanima ni u kojem slučaju ne bi smjelo doći do ukidanja postojećih sankcija izrečenih pripadnicima tog pokreta;

Q. budući da je zračna luka u Kabulu ponovno djelomično operativna, no da su afganistanske kopnene granice pod strogim nadzorom koji talibani provode na kontrolnim točkama; budući da u zemlji ostaju milijuni Afganistanaca koji nisu u mogućnosti otići;

R. budući da je zemlja i dalje iznimno nesigurna; budući da je regionalna skupina Islamske države ISIS-K preuzela odgovornost za bombardiranje zračne luke 26. kolovoza 2021. u kojem je ubijeno oko 170 osoba;

S. budući da se talibani suočavaju s unutarnjim podjelama i sukobima s drugim ekstremističkim i tvrdolinijskim skupinama u Afganistanu; budući da režim sada također ima pristup vojnoj opremi koju su za sobom ostavile afganistanske i savezničke snage; budući da bi to oružje lako moglo završiti u rukama drugih međunarodno priznatih terorističkih skupina, kao što su Islamska država, al-Kaida i njihovi članovi;

T. budući da je Afganistan jedna od zemalja u svijetu koje najviše ovise o pomoći, s otprilike više od 18 milijuna ljudi, odnosno pola stanovništva, kojima je potrebna stalna pomoć i trećinom stanovništva za koju je opskrba hranom nesigurna; budući da je samo 2021. godine raseljeno otprilike 600 000 Afganistanaca, od kojih su 80 % žene i djeca; budući da se procjenjuje da je ukupno pet milijuna Afganistanaca interno raseljeno unutar Afganistana te da se procjenjuje da 2,2 milijuna afganistanskih izbjeglica već živi u susjednim zemljama; budući da dodjelu humanitarne pomoći ozbiljno ometa kontrola talibana;

U. budući da se do 2021. 760 000 Afganistanaca vratilo iz Irana i Pakistana, što je opteretilo kapacitet postojećih službi i izazvalo zabrinutost zbog njihove reintegracije i životnih uvjeta; budući da je Komisija najavila povećanje humanitarne pomoći na više od 200 milijuna EUR za ljude u zemlji i za one koji bježe;

V. budući da je od 2001. u Afganistanu ostvaren vidljiv napredak u području prava žena i djevojčica, uključujući pristup obrazovanju, zdravstvenoj skrbi i sudjelovanju u građanskom i političkom životu; budući da su ta poboljšanja vjerojatno najveće postignuće koje je zemlja ostvarila u svom nedavnom razvoju; budući da je taj djelomični napredak sada ozbiljno ugrožen zbog talibanskog preuzimanja Afganistana;

W. budući da talibani traže međunarodno priznanje, legitimitet i potporu te su javno izjavili da će omogućiti slobodu žena u okviru islamskog prava, što je u suprotnosti sa sve češćim izvješćima o uvođenju restriktivnih praksi diljem Afganistana i napadima na žene, pripadnike akademske zajednice, borce za ljudska prava, medijske djelatnike i državne službenike; budući da postoje izvješća da pojedince koji su služili prethodnim vlastima talibani prate i ubijaju iz osvete;

X. budući da je više od 75 % proračuna afganistanske države i više od 95 % njezina vojnog proračuna financirala međunarodna zajednica;

Y. budući da su nedavni nagli rast broja slučajeva bolesti COVID-19 u toj zemlji, nedostatak cjepiva i medicinskih potrepština, suša i nadolazeća zima čimbenici koji će vjerojatno dodatno pogoršati trenutačnu socioekonomsku i humanitarnu krizu; budući da pandemija bolesti COVID-19 dodatno otežava logističku i sigurnosnu situaciju;

1. žali zbog nasilnog preuzimanja Afganistana od strane talibana i odbija priznati njihovu trenutačnu vladu; izražava duboku zabrinutost za budućnost Afganistana nakon što su talibani preuzeli kontrolu nad zemljom i nametnuli radikalno šerijatsko pravo, čime se afganistanskom narodu uskraćuju temeljna prava i slobode koje su uživali tijekom posljednjih 20 godina; izražava najdublju sućut i potporu žrtvama kontinuiranih kršenja prava i terorističkih napada te njihovim obiteljima;

2. izražava iskrenu sućut obiteljima i prijateljima svih vojnika i civila koji su izgubili živote u Afganistanu u posljednjih 20 godina;

3. izražava duboku i iskrenu solidarnost s Afganistancima koji su pobjegli iz zemlje i s onima koji su ostali; ponavlja da je prije svega riječ o humanitarnoj krizi i krizi ljudskih prava u kojoj sigurnost, zaštita i prava Afganistanaca moraju uvijek biti prioritet;

4. duboko je zabrinut zbog razvoja humanitarne, gospodarske i izbjegličke krize u Afganistanu; smatra da sigurna, mirna i demokratska budućnost Afganistana zahtijeva uključivo dogovoreno političko rješenje; ponavlja svoju kontinuiranu predanost mirovnom procesu pod afganistanskim vodstvom i afganistanskom odgovornošću te obnovi nakon sukoba kao jedinom vjerodostojnom putu prema uključivom, dugotrajnom miru, sigurnosti i razvoju;

5. žali zbog toga što su politički proces i vojno planiranje koji su doveli do povlačenja američkih postrojbi iz Afganistana provedeni jednostrano i bez dovoljne koordinacije sa saveznicima NATO-a; žali zbog toga što tijekom operacije spašavanja u Kabulu nije ostvarena suradnja ni koordinacija među državama članicama EU-a, posebno u pogledu komunikacije s SAD-om, što je dovelo do toga da je većina veleposlanstava bila iznenađena talibanskim zauzimanjem Kabula; smatra da bi veća koordinacija bila pridonijela izbjegavanju kaosa i očaja koji su uslijedili te rezultirala učinkovitijim postupcima kojima bi se onima koji su na to imali pravo omogućio organiziraniji i predvidljiviji dolazak u zračnu luku;

6. žali zbog nedostatka komunikacije između SAD-a i europskih zemalja te poziva Europsku službu za vanjsko djelovanje (ESVD) i Komisiju da kritički ocijene taj postupak i da tu ocjenu do kraja ove godine podnesu Europskom parlamentu;

7. izražava zahvalnost na hrabrosti svih vojnikinja i vojnika, muškaraca i žena u odori, osoblja odgovornog za humanitarnu pomoć i razvoj, diplomata i lokalnog osoblja koji su radili, a dijelom još rade, u Afganistanu; pohvaljuje znatnu žrtvu koja je podnesena radi većeg mira i sigurnosti u Afganistanu tijekom posljednja dva desetljeća;

8. izražava veliko razočaranje zbog brzog kolapsa afganistanskih državnih struktura koje nisu mogle ili nisu bile voljne izdržati talibansku ofenzivu, koja je od trenutka kada su preuzeli prvi glavni grad pokrajine do trenutka kad su ušli u Kabul trajala 10 dana; izražava razočaranje zbog neuspjelog vodstva predsjednika Ashrafa Ghanija i njegove odluke da pobjegne iz Afganistana; poziva da se istraže navodi o tome da su predsjednik Ghani i drugi pripadnici političke elite eventualno zloupotrijebili sredstva iz afganistanskog proračuna;

Poziv na okončanje nasilja

9. zgrožen je prijavljenim kršenjima koja uključuju smaknuća civila i pripadnika afganistanskih snaga nacionalne sigurnosti, novačenje djece-vojnika, represiju nad mirnim prosvjednicima i neistomišljenicima te ograničavanje ljudskih prava koje je posebno usmjereno na žene i djevojčice, borce za ljudska prava, pripadnike skupine LGBTI+, vjerske i etničke manjine, novinare, pisce, pripadnike akademske zajednice i umjetnike; apelira na talibane da odmah okončaju te prakse i zaštite prava afganistanskih žena, osobito pravo na obrazovanje, rad, sport, slobodno kretanje, okupljanje i udruživanje;

10. ističe da je potrebna dokumentirana, transparentna i brza istraga navoda o svim kršenjima i povredama ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava te da se odgovorne osobe trebaju pozvati na odgovornost; u tom pogledu podržava upotrebu globalnog režima sankcija EU-a u području ljudskih prava (EU-ov Zakon Magnicki); očekuje od država članica da osiguraju donošenje rezolucije o uspostavi misije za utvrđivanje činjenica o Afganistanu s čvrstim mandatom, kao prioritet na predstojećoj 48. redovnoj sjednici Vijeća UN-a za ljudska prava;

11. poziva ESVD i države članice da zajamče donošenje rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a za obnovu misije UN-a u Afganistanu (UNAMA), koja istječe 17. rujna 2021.;

Pojačana koordinacija napora za evakuaciju

12. poziva EU i njegove države članice da surađuju kako bi se olakšala daljnja evakuacija ugroženih građana EU-a i Afganistana, posebno upotrebom dostupnih sigurnih koridora; podsjeća da EU očekuje od talibana da to omoguće; ponavlja da je u tom pogledu potrebno usredotočiti se na skupine žena koje su posebno ugrožene, uključujući, među ostalim, sve žene i djevojčice, borce za ljudska prava, pripadnike zajednice LGBTI+, vjerske i etničke manjine, novinare, pisce, pripadnike akademske zajednice, lokalno osoblje i umjetnike;

13. traži od Komisije i ESVD-a da u koordinaciji s državama članicama definiraju i provedu postojeće i buduće sustave sustave zaštite te da definiraju predviđene zaštitne mjere u svjetlu mogućih budućih izvanrednih situacija zbog kojih bi te mjere mogle biti potrebne; smatra da bi kategorija lokalnog osoblja trebala obuhvaćati cjelokupno osoblje koje je radilo za EU ili za projekte koje financira EU;

Kontinuirana potpora afganistanskim ženama i djevojčicama

14. izražava solidarnost sa ženama i borcima za ljudska prava koji prosvjeduju diljem Afganistana protiv talibanskog preuzimanja vlasti u toj zemlji i koji žele živjeti u slobodnom, stabilnom, mirnom i raznolikom društvu;

15. duboko žali zbog činjenice da je 20 godina napretka u području prava žena i djevojčica te rodne ravnopravnosti sada ozbiljno ugroženo; ponavlja svoje stajalište da se taj napredak mora pažljivo zaštititi i pratiti; naglašava da među ključnim zahtjevima međunarodne zajednice u dijalogu s talibanima moraju biti pravo na obrazovanje i zapošljavanje, sloboda od rodno uvjetovanog nasilja, zaštita temeljnih prava, pristup zdravstvenoj skrbi i potpuno sudjelovanje u donošenju odluka u lokalnom i nacionalnom političkom, javnom i građanskom životu;

16. naglašava da je potrebno zajamčiti da žene i mladi koje su napustili Afganistan mogu nastaviti obrazovanje u drugim zemljama; potiče razvoj inovativnih načina za daljnje jačanje položaja afganistanskih žena i mladih, posebno tako da im se osiguraju stipendije za školovanje na europskim školama i sveučilištima;

Duboka zabrinutost zbog talibanske de facto vlade

17. izražava ozbiljnu zabrinutost u pogledu imenovanja privremene vlade, koja se sastoji od isključivo muškaraca, tj. 33 mula, od kojih su mnogi pod sankcijama SAD-a i UN-a i koji se traže zbog terorističkih aktivnosti; sa iznimnom zabrinutošću prima na znanje da je za ministra unutarnjih poslova imenovan Sirajuddin Haqqani, čije su veze s terorističkim aktivnostima uvelike dokumentirane, te da je u *de facto* talibanskoj vladi nekoliko pojedinaca pod sankcijama UN-a;

18. poziva na uspostavu reprezentativne i izabrane vlade u kojoj žene i manjinske skupine mogu smisleno sudjelovati; podsjeća da će dugoročni razvoj Afganistana ovisiti o odgovornosti, dobrom upravljanju, održivom jamčenju ljudske sigurnosti, uključujući smanjenje siromaštva i stvaranje prilika za zapošljavanje, pristup socijalnim i zdravstvenim uslugama, obrazovanje, te zaštiti temeljnih sloboda i ljudskih prava;

19. ističe svoju dugoročnu potporu vjerodostojnim, slobodnim, pravednim i transparentnim izborima u skladu s međunarodnim standardima te izražava potporu misijama za promatranje izbora u toj zemlji;

Operativni angažman je potreban, ali bez službenog priznavanja de facto vlade

20. potvrđuje da je za logistička, operativna i humanitarna pitanja potrebna operativna suradnja s novom talibanskom *de facto* vladom kako bi se pružila humanitarna pomoć potrebitim civilima i siguran prolaz stranim državljanima i Afganistancima koji žele napustiti zemlju; ističe da bi ti kontakti trebali ostati strogo ograničeni na relevantne svrhe u ovoj fazi; naglašava da nisu ispunjeni uvjeti za političko priznanje talibanskih *de facto* vladara koji su preuzeli vlast vojnim sredstvima i koji trenutačno uništavaju postignuća ostvarena posljednjih 20 godina;

21. podsjeća da će za EU ključan ispit za bilo kakav odnos s talibanima biti da se očuvaju postignuća iz zadnjih 20 godina, posebno u području prava žena i obrazovanja djevojčica, te da se zajamči da se Afganistan neće pretvoriti u sigurno utočište za džihadističke i druge terorističke skupine koje pokreću ili osmišljavaju terorističke napade s njegova državnog područja; podsjeća da će međunarodna zajednica sud o talibanima donositi na temelju njihova djelovanja na terenu, a ne na temelju javnih izjava;

22. apelira na Komisiju da brzo pokrene istragu u skladu s člankom 19. stavkom 1. točkom (a) Uredbe o OSP-u ([2]) u cilju suspenzije trgovinskih povlastica koje Afganistan ima u okviru sustava „Sve osim oružja”;

23. konstatira da je važno da se nastavi prisutnost EU-a na terenu kada sigurnosni i politički uvjeti to budu dopustili;

24. poziva na organizaciju misije institucija EU-a u Kabulu kad to okolnosti budu dopustile kako bi se njezini sudionici upoznali s humanitarnim, migracijskim, gospodarskim i sigurnosnim stanjem te stanjem u pogledu prava žena i manjina u Afganistanu;

Potrebno je osigurati da Afganistan ne postane novo utočište terorističkih organizacija

25. najoštrije osuđuje smrtonosni teroristički napad koji je 26. kolovoza 2021. počinila skupina ISIS-K na ulazu Abbey Gate u međunarodnoj zračnoj luci u Kabulu i u hotelu Baron, u kojem je život izgubilo više od 170 osoba, uključujući 13 pripadnika američkog vojnog osoblja, a ozlijeđeno je više od 200 osoba;

26. ustraje u tome da talibani i vlada Islamske Republike moraju ispuniti svoje obveze u pogledu borbe protiv terorizma, uključujući sprečavanje Al Qaide, Daiša i drugih terorističkih skupina i pojedinaca da se koriste afganistanskim tlom kako bi ugrozili ili povrijedili sigurnost bilo koje druge zemlje, da ne budu domaćini članovima tih skupina i da ih sprečavaju u regrutiranju i obuci članova te prikupljanju financijskih sredstava; upozorava da će neuspjeh u suzbijanju tih skupina dovesti do međunarodnih sankcija i izolacije talibana;

27. apelira na države članice da čuvaju i dijele sve obavještajne podatke dobivene tijekom njihove vojne i policijske prisutnosti u Afganistanu, s posebnim naglaskom na biometrijske podatke, koji su ključni u pomaganju državama članicama i trećim zemljama pri identifikaciji stranih boraca povratnika; ističe činjenicu da je borba protiv financiranja terorizma ključna za izgradnju okruženja koje pridonosi sigurnosti u Afganistanu; apelira na sve relevantne partnere da pojačaju svoje napore u razbijanju svih mreža za financiranje terorizma; naglašava da se s neposrednom terorističkom prijetnjom u Afganistanu koja je posljedica preuzimanja vlasti od strane talibana potrebno jasno uhvatiti u koštac u „strateškom kompasu EU-a”, u kojem će biti opisane vojne prijetnje s kojima se EU suočava i ambicije EU-a za predstojeće

([2]) Uredba (EU) br. 978/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o primjeni sustava općih carinskih povlastica (SL L 303, 31.10.2012., str. 1.).

godine; apelira na europske obavještajne službe da povećaju razmjenu redovito ažuriranih analiza prijetnji kako bi se poboljšala razmjena obavještajnih podataka i institucionalna suradnja;

28. podsjeća da su proizvodnja opijuma i trgovina opijumom za talibane važan izvor prihoda, čiji utjecaj uvelike nadilazi afganistanske granice; izražava zabrinutost zbog neposredne opasnosti da će nestabilnost u zemlji povećati nezakonitu trgovinu drogama, kao i protok oružja, pranje novca i financiranje terorizma;

29. poziva na temeljitu registraciju i sigurnosne provjere osoba evakuiranih iz te regije i na pojačanu razmjenu informacija između tijela kaznenog progona država članica, SAD-a i Europola kako bi se spriječile moguće sigurnosne prijetnje koje proizlaze iz terorizma i organiziranog kriminala;

30. osuđuje nepopravljivu štetu nanesenu kulturnim lokalitetima koju su prouzročili talibani i s njima povezane osobe te i dalje upozorava da će nestabilnost dovesti do porasta međunarodnog krijumčarenja i krađe kulturne baštine, što bi se moglo iskoristiti za financiranje pojačanih aktivnosti terorističkih organizacija u regiji; apelira na to da se u Europi provede digitalizacija afganistanskih kulturnih artefakata kako bi se poduprlo otkrivanje krijumčarenih dobara te poziva na sveobuhvatnu privremenu zabranu uvoza kulturnih dobara iz Afganistana kako bi se talibanima i s njima povezanim osobama onemogućilo da ostvaruju korist od krijumčarenja kulturnih dobara;

Daljnje povećanje humanitarne pomoći

31. pohvaljuje rad međunarodnih organizacija te lokalnih i međunarodnih nevladinih organizacija koje usprkos sigurnosnim rizicima pružaju usluge i pomoć afganistanskom stanovništvu; poziva talibane da zajamče sigurnost lokalnih i međunarodnih organizacija civilnog društva, nevladinih organizacija i humanitarnih organizacija, uključujući njihovo žensko osoblje, koje je ključno za pružanje ključnih usluga afganistanskim ženama i djevojčicama; naglašava da te humanitarne radnice moraju moći slobodno raditi bez straha od odmazde;

32. poziva na dodatno jačanje i koordinaciju humanitarne pomoći s agencijama UN-a i nevladinim organizacijama, uključujući stvaranje humanitarnih koridora za pružanje pomoći u hrani, vodi, sanitarnim potrepštinama i lijekovima; pozdravlja odluku Komisije da poveća humanitarnu pomoć za Afganistan s više od 50 milijuna EUR na više od 200 milijuna EUR; pozdravlja nedavno obećanje međunarodne zajednice o osiguravanju 1 milijarde EUR za stanovnike Afganistana te poziva Komisiju da predvodi napore kako bi se osiguralo da se potrebe za humanitarnom potporom u potpunosti zadovolje;

33. ponavlja da u kontekstu humanitarne pomoći prednost treba dati neposrednim potrebama afganistanskih žena i djevojčica, posebno onih koje su raseljene; naglašava činjenicu da je ključno ublažiti izloženost rodno uvjetovanom nasilju i zajamčiti pristup zdravstvenoj skrbi i osnovnim higijenskim potrepštinama;

34. inzistira na kontinuiranoj izravnoj potpori EU-a afganistanskim političarima i aktivistima civilnog društva koji se zalažu za ljudska prava i temeljne vrijednosti, od kojih su mnogi trenutno u egzilu, kako bi mogli i dalje raditi na očuvanju postignuća ostvarenih tijekom posljednjih 20 godina i provođenju reformi u Afganistanu;

35. naglašava da je europska financijska potpora koja se pruža preko nadležnih tijela uvjetovana očuvanjem i nadogradnjom postignuća ostvarenih u posljednjih 20 godina, posebno u pogledu prava žena i djevojčica; inzistira na tome da talibani moraju pokazati poštovanje i angažman u pogledu zaštite tih postignuća, što dosad nisu učinili; naglašava da bi EU trebao osigurati da se humanitarna pomoć afganistanskim civilima kojima je ona potrebna usmjerava preko relevantnih međunarodnih organizacija i nevladinih organizacija te da bi trebao ustrajati u tome da lokalnim i međunarodnim nevladinim organizacijama talibani moraju osigurati siguran i neometan pristup; naglašava da talibani ne smiju ometati isporuku i podjelu humanitarne pomoći svima kojima je ona potrebna;

36. poziva Komisiju da analizira sve tekuće razvojne projekte u zemlji kako bi se pokušalo procijeniti koji se od njih mogu nastaviti s lokalnim partnerima ili nevladinim i međunarodnim organizacijama bez uplitanja talibanskog režima, uz sudjelovanje žena, sigurnosna jamstva za djelatnike u području razvojne pomoći i učinkovite zaštitne mjere protiv korupcije kao preduvjete;

EU mora razviti odgovor na potencijalnu migracijsku i izbjegličku krizu

37. ističe temeljno pravo Afganistanaca na sigurnost; apelira na to da se poduzmu sve mjere kako bi se nastavile koordinirane evakuacije iz zemlje pod pokroviteljstvom visokog povjerenika UN-a za izbjeglice (UNHCR), posebno stvaranjem sigurnih koridora i trajnim ponovnim otvaranjem međunarodne zračne luke u Kabulu i kopnenih granica Afganistana; poziva na posebnu potporu ženama, djevojčicama i ugroženim osobama koje žele napustiti zemlju kako bi se zajamčile sigurne rute;

38. naglašava da će najveći dio afganistanskih izbjeglica prvenstveno tražiti zaštitu u susjednim zemljama te da bi EU stoga trebao planirati dodatnu potporu za susjedne zemlje Afganistana koje su prihvatile izbjeglice, po mogućnosti preko UN-a i njegovih agencija te međunarodnih organizacija na terenu;

39. podsjeća da financijska i logistička potpora te potpora za izgradnju kapaciteta za prihvat afganistanskih izbjeglica i migranata u susjednim zemljama nije alternativa pravoj europskoj politici azila i migracija; smatra da EU mora hitno zaključiti i provesti svoj novi pakt o azilu i migracijama kako bi se mogao učinkovitije i humanije nositi s migracijskim tokovima;

40. poziva Komisiju i države članice da zajamče koordinirane europske napore za provođenje humane politike azila u kojoj EU preuzima svoju moralnu odgovornost u pogledu prihvata i integracije potpuno u skladu sa Ženevskom konvencijom iz 1951.; pozdravlja planirani rujanski forum na temu preseljenja; naglašava da bi politika EU-a kao prioritet trebala uključivati proširenje preseljenja za najugroženije i najranjivije osobe te daljnje komplementarne metode, kao što su humanitarne vize i poseban vizni program za afganistanske žene koje traže zaštitu od talibanskog režima; apelira na države članice da u svjetlu nedavnih događaja ponovno razmotre aktualne i nedavne zahtjeve za azil, uključujući odbijene zahtjeve; naglašava da ni pod kojim okolnostima ne smije doći do prisilnog vraćanja u Afganistan;

41. poziva Vijeće da iskoristi dostupne alate kao što su Direktiva o privremenoj zaštiti ([3]) i Mehanizam za civilnu zaštitu kako bi se maksimalno povećali napori diljem EU-a u cilju osiguravanja bolje koordinacije među državama članicama i neposrednog pristupa zaštiti; ponovno poziva Komisiju da objavi zakonodavni prijedlog za humanitarne vize te poziva na ravnopravnu podjelu odgovornosti među državama članicama;

42. poziva na pojačanu suradnju i potporu zemljama izvan EU-a kako bi im se pomoglo u borbi protiv kriminalnih mreža koje se bave krijumčarenjem migranata i trgovanjem ljudima; poziva Europol da izradi analizu rizika u pogledu kriminala i da osigura poboljšanu suradnju s trećim zemljama u širem kontekstu razvoja događaja u Afganistanu;

43. poziva Komisiju da odrazi zaključke ove Rezolucije u programiranju Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa i pripremi relevantnih višegodišnjih okvirnih programa;

Potrebna je veća suradnja sa zemljama u regiji oko Afganistana, uz istodobno poštovanje temeljnih ljudskih prava i vladavine prava

44. uviđa da trenutačno stanje u Afganistanu ne pridonosi regionalnoj stabilnosti; naglašava da je povlačenje Zapada iz Afganistana stvorilo prazninu koja dovodi do povećane nestabilnosti; ističe da za stanje u Afganistanu sada veću odgovornost snose susjedne i regionalne sile, koje trebaju spriječiti širenje nestabilnosti izvan granica Afganistana; ponovno ističe da je potrebno da EU u tom pogledu ojača suradnju sa zemljama srednje Azije, posebno Uzbekistanom, s kojim EU trenutačno pregovara o Sporazumu o pojačanom partnerstvu i suradnji, kao i Tadžikistanom; naglašava da se tom suradnjom ne bi smjela ugroziti obrana temeljnih vrijednosti i vladavine prava od strane EU-a;

45. izražava zabrinutost za sigurnost posebno ugroženih državljana Afganistana i onih koji preko kopnenih granica prelaze u susjedne zemlje, posebno u Pakistan; žali zbog nedostatka koordinacije međunarodne zajednice u tom pogledu i apelira na države članice da iskoriste sve moguće diplomatske poluge i alate kako bi se zajamčio pristup kopnenim granicama, siguran prolaz i pristup diplomatskim objektima; ističe ključnu koordinacijsku ulogu delegacija EU-a u susjednim zemljama u pružanju praktične potpore u tom pogledu;

([3]) Direktiva Vijeća 2001/55/EZ od 20. srpnja 2001. o minimalnim standardima za dodjelu privremene zaštite u slučaju masovnog priljeva raseljenih osoba te o mjerama za promicanje uravnoteženih napora država članica pri prihvatu i snošenju posljedica prihvata tih osoba (SL L 212, 7.8.2001., str. 12.).

46. podsjeća da je Pakistan niz godina pružao utočište pripadnicima talibana i pomoć njihovim sigurnosnim snagama; nalaže ESVD-u da pakistanskom vodstvu prenese da snosi odgovornost za sigurnost i stabilnost u Afganistanu te da mora iskoristiti svoj utjecaj na talibane kako bi ostvario te ciljeve, te da razmotri postoji li s obzirom na aktualne događaje osnova za hitnu reviziju prihvatljivosti Pakistana za status OSP+ i za ostvarivanje koristi koje iz toga proizlaze;

47. poziva Komisiju i države članice da Afganistanu i susjednim zemljama pruže hitnu potporu za izgradnju kapaciteta za azil, uz pomoć Europske organizacije za potporu azilu, te humanitarnu pomoć najugroženijima kako bi se ta regija stabilizirala i spriječila još jedna migracijska kriza;

48. poziva Komisiju i države članice da odmah povećaju potporu zemljama koje graniče s Afganistanom u kojima se nalazi velik broj migranata i izbjeglica kako bi se osiguralo da osobe kojima je potrebna zaštita dobiju siguran prihvat i održive životne uvjete;

Poziv na uzbunu za Europsku uniju – potrebne reforme

49. svjestan je činjenice da je povlačenje SAD-a i međunarodnih snaga iz Afganistana izraz kolektivnog neuspjeha zapadne vanjske i sigurnosne politike i strategije, s mogućim dugoročnim štetnim posljedicama; smatra da će to kratkoročno naštetiti kredibilitetu Zapada i stvoriti krizu povjerenja te da iz tog iskustva treba izvući ozbiljne pouke za budućnost, posebno kada je riječ o odlučivanju o prirodi i mandatu vojnih intervencija;

50. izražava duboku frustraciju i zabrinutost zbog neučinkovitosti SAD-a, NATO-a, ESVD-a i institucija Europske unije u cjelini, tijekom 20-godišnjeg razdoblja, u održavanju i financiranju Ghanijeve vlade, u stvarnosti korumpirane i strane ljudima, kao i oružanih snaga koje su se pokazale neučinkovitima; izražava zabrinutost zbog činjenice da naš kolektivni neuspjeh u Afganistanu predstavlja stratešku prednost za nezapadne sile i susjedne zemlje, osobito Pakistan, kao i Kinu, i u manjoj mjeri Rusiju, a da pritom nisu pružile znatnu potporu niti su bile uključene u razvoj Afganistana; podsjeća na to da su afganistanske vlasti bile upletene u političke sukobe i sustavnu korupciju te da nisu uspjele prevladati slabo upravljanje;

51. ističe važnost dobrog upravljanja, vladavine prava i borbe protiv korupcije, u pogledu kojih u Afganistanu nije postignut dovoljan napredak u kontekstu rata protiv terorizma u toj zemlji; smatra da, kako bi se ostvario uspjeh u pogledu izgradnje države i međunarodnog programa EU-a za ljudska prava, EU treba zauzeti integrirani pristup koji uključuje vanjsku, humanitarnu i razvojnu politiku, politiku u području ljudskih prava, sigurnosti i rodne ravnopravnosti te trgovinsku politiku; apelira na Vijeće, ESVD i Komisiju da što prije pripreme i Parlamentu predstave sveobuhvatnu i na poukama utemeljenu strategiju koja se odnosi na Afganistan i zemlje u okolnoj regiji;

52. smatra da ova kriza pokazuje da EU treba znatno ojačati svoju sposobnost za samostalno djelovanje i tako ojačati suradnju EU-a u području obrane izgradnjom istinske europske obrambene unije koja bi trebala ići ruku pod ruku s jačanjem europskog stupa NATO-a; smatra da EU mora ulagati u vojnu osviještenost, nadzor i izviđanje, obavještajne podatke i strateško zrakoplovstvo; podsjeća da je nemogućnost europskih snaga da osiguraju međunarodnu zračnu luku kao što je Kabul bez potpore SAD-a dobar primjer količine ulaganja koja će biti potrebna; pozdravlja nedavna razmatranja visokog predstavnika u tom pogledu i ponovno ističe svoju potporu temeljnom i sveobuhvatnom dijalogu između institucija EU-a, država članica EU-a, nacionalnih parlamenata, europskih partnera i civilnog društva o daljnjim koracima;

53. smatra da bi se o pitanjima vanjskih poslova EU-a trebalo odlučivati proširenom primjenom kvalificirane većine u skladu s Ugovorima EU-a;

54. poziva ESVD da ojača diplomatsko predstavništvo EU-a u središnjoj Aziji, posebno u Tadžikistanu, kako bi mogao primati informacije iz prve ruke o razvoju događaja na terenu; ustraje u tome da se stanje u Afganistanu, posebno u pogledu žena i djevojčica, etničkih, vjerskih i drugih ranjivih skupina, nastavi analizirati i ocjenjivati u predstojećim tjednima i mjesecima;

55. prepoznaje važnost bliske suradnje s SAD-om, usmjerene na rješavanje brojnih izazova te pružanje humanitarne pomoći afganistanskom narodu, uzimajući pritom u obzir pouke iz Afganistana; cijeni potporu koju je vojska SAD-a pružila pri evakuaciji iz međunarodne zračne luke u Kabulu te izražava najdublju sućut obiteljima vojnika koji su poginuli tijekom tih operacija;

56. poziva EU i države članice da osiguraju učinkovitu zaštitu vanjskih granica EU-a, koja treba biti u potpunosti u skladu s pravom EU-a i temeljnim pravima, kako bi se bolje pripremili za migracijska kretanja iz te regije i neovlaštene ulaske u EU;

o

o o

57. nalaže svojem predsjedniku da ovu rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Komisije/Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, posebnom izaslaniku EU-a za Afganistan, nacionalnim parlamentima država članica i Kongresu SAD-a.